

หนังสือสัญญา

กรุงเทพมหานคร กับ กรุงสเปน เป็นทางพระราชไมตรีแลการค้าขาย*

ศุภมัสดุ จุลศักราช ๑๒๓๑ ปีเมเสงนักษัตรเอกศก, ความเจริญงามจงมีแก่บ้านเมือง
ยิ่งขึ้นไปกว่าแต่ก่อนเทอญ

ด้วยฮิชหัยเนศ ฟีลด์มาแซล คอนเฟร์รันติสโกเสราโน อิคอมิงเกด ดุกเตลาตอ-
ริเยน คือผู้สำเร็จราชการแผ่นดินสเปน พร้อมกับสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
บดีนทรเทพยมหามกุฏบุรุษย์รัตนราชวรางษ์ วรุตมพงษ์บริพัตรวรขัตติยราชินิกโรดม จาตุรันต
บรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ บรมธรรมิกมหาราชาธิราชบรมนารถบพิตร พระจุฬาลงกรณ์
เกล้าเจ้าอยู่หัว พระเจ้าแผ่นดินสยาม แลกรมพระราชวังบวรสถานมงคล ทิมหาอุปราช
ฝ่ายนำร่วมพระราชดำริห์พระราชประสงค์ กับความปราถนาริเยน ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน
สเปนมีประสงค์จะดำรงในทางพระราชไมตรีกรุงเทพมหานครกับแผ่นดินสเปนให้สนิทติดต่อกัน
จะได้เจริญผลประโยชน์ แลการค้าขายแก่ชาวประเทศทั้งสองฝ่าย จึงได้ทำหนังสือสัญญา
ทางพระราชไมตรี แลการค้าขายเรือลูกค้าจะได้ไปมาถึงกัน เป็นต้นผลประโยชน์ทั้งสอง
ประเทศ จึงได้ตั้งผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายฮิชหัยเนศริเยนออฟสเปน ตั้งให้ซินยอ-
คอนอาคอละไฟบัสตอติ อาชาวาล เปนเอนวอยเอกชตราอรคินารี่แอนมินิสเตอเปลดนิปอ-
เตนจาร์ราชทูต แลฝ่ายสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์เกล้าเจ้าอยู่หัว แลกรมพระราชวัง
บวรสถานมงคลทิมหาอุปราชฝ่ายนำ จึงมอบพระราชดำริห์แลพระราชประสงค์นั้นให้พระเจ้า
บรมวงษเธอกรมหลวงวงษาธิราชสนิท มาชุมนุมแทนพระราชวงษานุวงษ แล้วโปรดเกล้า
โปรดกระหม่อมให้เจ้าพระยาภูธรภักย์ ที่สมุหนายกผู้สำเร็จราชการบังคับบัญชาหัวเมืองฝ่าย
เหนือทั้งสี่

ฯ

เจ้าพระยาสุรวงษ์ไวยวัฒน์พิพัฒนศักดิ์อรรคยโสคมที่สมุหพระกระลาโหม ผู้สำเร็จ
ราชการบังคับบัญชาหัวเมืองปากใต้ฝั่งทะเลฝ่ายตะวันตก

ฯ

* หนังสือประชุมกฎหมายประจำศก เล่มเพิ่มเติม หน้า ๓๔๘

เจ้าพระยาภาณุวงษ์มหาโกษาธิบดีที่พระคลัง ผู้สำเร็จราชการบังคับบัญชาหัวเมือง
ฝั่งทะเลฝ่ายตะวันออก พระยาเจริญราชไมตรีผู้พิพากษาศาลต่างประเทศ ท่านทั้ง ๕ นี้มี
อำนาจอันเต็มในการปกครองทำสัญญาผู้มีอำนาจอันเต็มทั้งสองฝ่ายได้สำแดงหนังสือตั้งแต่ง
ให้เป็นผู้มีอำนาจในการปกครอง ได้คู่พร้อมกันทั้งสองฝ่าย แล้วได้ตกลงกันทำข้อสัญญาซึ่ง
จะมีติดต่อกันต่อไป

ข้อ ๑ ว่า ตั้งแต่นั้นไปการสงบเรียบร้อยเป็นสุข แลการพระราชไมตรีในระหว่าง
แผ่นดินสเปนแลแผ่นดินสยาม จะรักใคร่เป็นไมตรีสนิทกันอยู่เป็นนิตทงคนชาวแผ่นดินทั้ง
สองฝ่ายจะไปอยู่ในแผ่นดินข้างหนึ่งข้างใด จะต้องมีการบำรุงรักษาโดยดี ทงตัวคนแลทรัพย์สิน
ของเขาตามกฎหมายบ้านเมืองทั้งสองฝ่ายที่ตั้งไว้แล้วนั้น แลมีผลประโยชน์ที่ย่อมไว้แล้ว,
ฤจะยอมให้มีในภายหน้า บันคาคียอมให้ชาวประเทศที่เป็นไมตรีสนิทอย่างไร ก็ต้องยอม
ให้ด้วยกันทั้งสองฝ่าย

ข้อ ๒ ว่า ผู้มีอำนาจสูงทั้งสองฝ่ายซึ่งอยู่ในหนังสือสัญญานี้ยอมกันด้วยการควรจะต้อง
กงสุลเยเนรอล แลกงสุลไวสกงสุล แลเอเยนกงสุล ในเมืองชายทะเลฤเมืองตอนในประเทศ
ข้างหนึ่งข้างใด เมื่อเห็นสมควรแล้วก็ตั้งได้ แผ่นดินสเปนจะตั้งกงสุลนายหนึ่งในเมืองหนึ่ง
ที่เห็นสมควรจะตั้ง แต่กงสุลเยเนรอลฤกงสุลต้องมีอำนาจที่จะตั้งล่ามนายหนึ่ง แลไวสกงสุล
ฤออพีเชอองกงสุลนายหนึ่ง เพื่อจะได้แทนตัวกงสุลเยเนรอลฤกงสุลเมื่อเขาไม่อยู่ในเมืองนั้น
ฤามีเหตุสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะทำการไม่ได้

ข้อ ๓ ว่า กงสุลฤเอเยนกงสุลเมืองสเปนต้องมีอำนาจทำนุบำรุงรักษา แลดูแล
บังคับผลประโยชน์การค้าขายของคนในบังคับสเปนซึ่งเข้ามาตั้งอยู่ ฤเข้ามาอาศัยในแผ่นดิน
สยาม กงสุลต้องเป็นผู้ว่ากล่าวช่วยการงานในระหว่างคนในบังคับสเปนกับเจ้าพนักงานสยาม
กงสุลฤเอเยนกงสุลต้องประพฤติตามข้อสัญญาทุกประการ ต้องบังคับคนในบังคับสเปนทำ
ตามข้อสัญญานี้ด้วย กงสุลฤเอเยนกงสุลต้องประกาศแลบังคับให้สำเร็จตามกฎหมายซึ่งเห็นว่า
ควรต้องมีเพื่อจะให้คนในบังคับสเปนทำตามข้อสัญญานี้ทงสน แลทำตามกฎหมายแผ่นดิน
สยามด้วย

ข้อ ๔ ว่า กงสุลไม่ว่าการกงสุลก่อนได้หนังสือเอกษกวาเตอของคองเวอนแมนต์
เมืองที่กงสุลตั้งอยู่นั้น แลกงสุลเอเยนกงสุล แลจันเชลลอร์กงสุล คือที่ ๒ กงสุล ต้องมี

ผลประโยชน์ และมีอำนาจที่ยกที่เว้นเหมือนกงสุลประเทศอื่น ๆ ที่เป็นไมตรีสนิทตั้งอยู่ในบ้านเมืองนั้น ถ้ากงสุลแลเอเยนกงสุลไม่อยู่ เขามีอำนาจจะมอบธุระให้กงสุลฤาเอเยนกงสุลเมืองที่เป็นไมตรีกัน ว่าการกงสุลแทนตัวก็ได้ ๖๖

ข้อ ๕ ว่า กงสุลแลเอเยนกงสุลของผู้มีอำนาจสูงทั้งสองฝ่ายซึ่งมีในหนังสือสัญญาจะยกธงชาติทั้งสองฝ่ายในที่กงสุลอยู่นั้นได้ ๖๗

ข้อ ๖ ว่า ถ้าคนในบังคับสเปนเข้ามาอาไศรยพลางฤาอยู่นานในแผ่นดินสยาม จะมีข้อความฟ้องคนในบังคับสยาม จะต้องไปยื่นความฟ้องต่อกงสุลฤาเอเยนกงสุลก่อน แล้วกงสุลฤาเอเยนกงสุลจะอุส่าห์ให้ความนั้นตกลงกันโดยดี ถ้าคนในบังคับสยามจะฟ้องคนในบังคับสเปน กงสุลฤาเอเยนกงสุลต้องฟังคำฟ้องนั้นแล้วจะอุส่าห์ให้ตกลงกันโดยดีเหมือนกัน ถ้าความสองอย่างนี้จะตกลงกันโดยดีไม่ได้ กงสุลฤาเอเยนกงสุลต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานสยามที่สมควรกับธุระนั้นแล้วกงสุลกับเจ้าพนักงานสยามพร้อมกันตรวจข้อความทั้งสองฝ่ายปกุษากันถึงวันจึงตัดสินตามสมควร ๖๘

ข้อ ๗ ว่า ถ้ามีผู้ทำการผิดขึ้นในประเทศสยาม และผู้ผิดนั้นเป็นคนในบังคับประเทศสเปน กงสุลจะทำโทษผู้ผิดนั้นตามกฎหมายแผ่นดินสเปน ฤาจะส่งตัวผู้ผิดนั้นไปถึงเมืองสเปน ฤาเมืองขึ้นเมืองสเปนให้ทำโทษที่นั้น ถ้าผู้ทำผิดเป็นคนในบังคับประเทศสยาม เจ้าพนักงานสยามจะทำโทษผู้ผิดนั้นตามกฎหมายแผ่นดินสยาม ๖๙

ข้อ ๘ ว่า บ้านคนในใต้บังคับสเปน ซึ่งเข้ามาอาไศรยอยู่ในประเทศสยาม ฝ่ายสยามจะไม่ห้ามปรามขัดขวางอย่างหนึ่งอย่างใด จะยอมให้ถือแลประพฤติศาสนาโรมันคาทอลิกในบ้านในวัดของเขาโดยคล่องสะดวก ถ้าคนในบังคับสเปนจะขอสร้างวัดในที่แห่งใด จะสร้างได้แต่ในที่คอเวอนแมนต์สยามกับกงสุลสเปนปกุษากำหนดตกลงยอมให้จึงทำได้ ถ้าที่นั้นคอเวอนแมนต์สยามไม่ยอมให้ทำก็ทำไม่ได้ แต่ต้องแจ้งเหตุที่ควรจะห้ามจึงห้ามให้รู้ก่อนจึงห้ามได้ บาทหลวงสเปนเข้ามาประพฤติการศาสนาในวัดนั้น แลต้องมีผลประโยชน์เหมือนมิชจนารีชาติอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในแผ่นดินสยาม ถ้าคนในบังคับสยามจะไปอยู่ในแผ่นดินสเปน คอเวอนแมนต์สเปนจะไม่ขัดขวางในการศาสนาของเขาจะยอมให้ถือศาสนาของเขาเหมือนได้ยอมแก่ชาติที่ปวงถือศาสนาของเขาอย่างไรก็เหมือนกัน ๗๐

ข้อ ๙ ว่า คนในไต้บังคับสเปนที่จะมาอยู่ในแผ่นดินสยาม จะต้องเขียนชื่อไว้แก่
กงสุลสเปน กงสุลนั้นต้องเขียนชื่อมายื่นแก่เจ้าพนักงานฝ่ายสยามให้รู้ด้วย ๖๖

ข้อ ๑๐ ว่า คนในไต้บังคับสเปนมีธุระเกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะทำเรื่องราวฤ
หนังสือยื่นฟ้องต่อเจ้าพนักงานสยาม ต้องเอาเรื่องราวแลหนังสือฟ้องไปยื่นต่อกงสุลตรวจ
เสียก่อน ถ้ากงสุลเห็นว่าข้อความในเรื่องราวแลหนังสือฟ้องนั้นสมควรแลเห็นว่าดีแล้ว
กงสุลจะส่งเรื่องราวแลหนังสือฟ้องนั้นให้เจ้าพนักงานสยาม ถ้าเห็นว่าเรื่องความไม่ดี กงสุล
จะให้เจ้าของเรื่องราวหนังสือฟ้องนั้นให้เปลี่ยนแปลงเสียใหม่ตามสมควร ถ้าผู้เจ้าของนั้น
ไม่ยอมจะเปลี่ยนแปลง กงสุลไม่ส่งเรื่องความให้ว่าก็ได้ ถ้าคนในไต้บังคับสยามจะทำเรื่อง
ราวแลหนังสือฟ้องไปยื่นกงสุลสเปน ต้องเอาเรื่องราวแลหนังสือฟ้องนั้นไปยื่นต่อ
เจ้าพนักงานสยามตรวจก่อนเหมือนกัน ถ้าเจ้าพนักงานเห็นว่าข้อความในเรื่องราวแล
หนังสือฟ้องนั้นสมควรแลเห็นว่าดีแล้ว เจ้าพนักงานจะส่งเรื่องราวแลหนังสือฟ้องนั้นไปให้
กงสุล ๖๗

ข้อ ๑๑ ว่า คนชาวสเปนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในแผ่นดินสยามก็ได้โดยสะดวกแต่ใน
กำหนดตามเขตแดนที่ได้ยอมไว้ในหนังสือสัญญาในระหว่างประเทศสยามกับประเทศอื่น ๆ
กำหนดเขตแดนนั้นคือข้างทิศเหนือคลองบางฟุคทราตังแต่รวมกันกับแม่น้ำเจ้าพระยา ถึง
กำแพงเก่าเมืองลพบุรี ตั้งแต่ต้นตรงไปจนถึงท่าพระงามใกล้เมืองสระบุรีที่แม่น้ำปากชักข้าง
ทิศตะวันออก ตั้งแต่ท่าพระงามตรงไปถึงที่ปลายคลองชุกออกแม่น้ำบางปะกง แลแม่น้ำ
ตั้งแต่ตลอดถึงปากน้ำนั้น ข้างชายทะเลในระหว่างตั้งแต่แม่น้ำบางปะกงจนถึงเกาะศรีมหา
ราชาแลเกาะสีชัง คนในบังคับสเปนจะไปอาศัยอยู่ในที่แห่งหนึ่งแห่งใดในจังหวัดกำหนด
ระหว่างทาง ๒๔ ชั่วโมง แต่กรุงเทพมหานครข้างทิศใต้เกาะศรีมหาราชาเกาะสีชังถึงกำแพง
เมืองเพชรบุรี ข้างชายทะเลปากอ่าวทิศตะวันตก คนในบังคับสเปนจะไปอาศัยอยู่ที่เมือง
เพชรบุรี ข้างชายทะเลปากอ่าวทิศตะวันตก คนในบังคับสเปนจะไปอาศัยอยู่ที่เมืองเพชรบุรี
แลในแห่งอื่น ๆ ตั้งแต่เมืองนั้น แลแม่น้ำแม่กลองในจังหวัดกำหนดระหว่างทาง ๒๔ ชั่วโมง
ตั้งแต่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปากน้ำแม่กลองจนถึงเมืองราชบุรี ต่อไปจนถึงเมืองสุพรรณบุรี
ตั้งแต่ต้นจนถึงปากน้ำบางฟุคทราประจวบที่เก่า แต่คนในบังคับสเปนนั้นจะไปอาศัยอยู่ที่

พันธบัตรที่กำหนดไว้ก็ได้ แต่เจ้าพนักงานฝ่ายสยามต้องอนุญาตให้จึงไปได้ คนในบังคับ
สเปนจะไปเที่ยวค้าขายในประเทศสยามทุกแห่งทั่วกัน เพื่อจะซื้อแลกเปลี่ยนสินค้าทุกอย่างที่ไม่
ต้องห้ามปรามนั้นแก่ใครแลใครตามชอบใจก็ได้ ไม่ต้องซื้อต่อเจ้าพนักงานแลเจ้าภาษี ไม่ให้มี
ผู้ขัดขวางห้ามปรามในการของเขา

ข้อ ๑๒ ว่า ในจังหวัดที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๑ คนในบังคับสเปนจะซื้อฤจะขาย
ฤจะสร้างบ้านสร้างเรือนสร้างตึก และจะซื้อฤจะเช่าฤจะขายที่ดินที่ไร่นา ทำไร่นาทำสวน
ทำนาได้โดยสะดวก แต่คนในบังคับสเปนมีความปรารถนาจะซื้อที่ดินซึ่งอยู่ในเขตแดนที่กำหนด
ไว้ในท้ายข้อนี้ ต้องไปขอต่อนานเสนาบดีฝ่ายสยามยอมให้ก่อน ฤคนในบังคับสเปนอยู่ใน
แผ่นดินสยามครบสิบปี จึงซื้อที่เป็นเจ้าของได้แลที่ซึ่งกำหนดไว้ นั้น คือฝั่งซ้ายแห่งแม่น้ำเจ้า
พระยา คือที่ในระหว่างต่งแต่กำแพงเก่ากรุงเทพรอกถึงคลองผดุงกรุงเกษม แล
กำหนดฝั่งขวาแห่งแม่น้ำเจ้าพระยาเมื่อผินหน้าไปข้างใต้ ต่งแต่ที่ตรงกันกับปากคลอง
ผดุงกรุงเกษมถึงปากคลองข้างบนข้างล่างต่งแต่แม่น้ำขึ้นไปสองไมล์อังกฤษ

ข้อ ๑๓ ว่า คนในบังคับสเปนจะซื้อที่ดิน ที่เรือน ที่สวน ที่ไร่ ที่นา ก็ให้
กงสุลสเปนไปแจ้งต่อเจ้าพนักงานสยาม ทั้งสองฝ่ายจะปรึกษาให้ตกลงราคาตามสมควร แล
จะปักปันกำหนดที่ทำหนังสือประทับตราเจ้าพนักงานฝ่ายสยามให้ไว้เป็นสำคัญ ถ้าที่ ๆ ซื้อไว้
แล้ว คนในบังคับสเปนผู้ซื้อที่นั้นไม่ต้องการปลูกสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดในที่นั้นในระหว่างสามปี
ต่งแต่วันซื้อไว้ นั้น คอเวอนแมนต์ฝ่ายสยามจะเอาที่นั้นคืนเสียก็ได้ แต่ต้องเสียเงินให้เจ้าของ
ตามราคาเดิมที่ซื้อไว้ ที่ซึ่งคนในบังคับสเปนซื้อไว้ นั้น ต้องอยู่ในบำรุงเจ้าเมืองกรมการ
เมืองนั้น ๆ ตามตำบลที่ซื้อไว้ นั้น แลผู้ซื้อที่นั้นต้องทำตามกฎหมายอย่างธรรมเนียมที่เจ้า
เมืองกรมการเมืองนั้นได้ตั้งไว้ทุกสิ่งโดยสมควร แลต้องเสียภาษีอากรค่าธรรมเนียมเหมือน
คนในบังคับประเทศหนึ่งประเทศใดที่เป็นไมตรีกับประเทศสยามอันสนิท

ข้อ ๑๔ ว่า ถ้าคนในบังคับแผ่นดินทั้งสองฝ่ายจะไปตายในที่แผ่นดินผู้มีอำนาจสูง
ซึ่งอยู่ในสัญญาข้างหนึ่งข้างใด ทรัพย์สินของ ๆ ผู้ตายนั้นจะต้องมอบแก่กงสุลของเขา
สำหรับจะได้ให้แก่ผู้จัดแจงการมรณกรรมของผู้ตายนั้นตามหนังสือพิไนยกรรม ถ้าผู้ตายไม่ได้ตั้ง

ผู้จัดแจงการมรรฎก ต้องมอบทรัพย์สินให้แก่ครอบครัวเขา ถ้าผู้เข้าทุนเข้าส่วนด้วยกัน ทรัพย์สิน
สิ่งของผู้ตายนั้นอยู่ในแผ่นดินผู้มีอำนาจสูงข้างหนึ่งข้างใดจะต้องมอบไว้ตามกฎหมายแผ่นดิน
ที่ทรัพย์สินนั้นตกอยู่ แล้วอนุญาตแก่กงสุลของผู้ตายเพื่อจะให้กงสุลทำตามกฎหมายธรรมเนียม
ของเขา ๖๕

ข้อ ๑๕ ว่า คนในบังคับสเปนจะต่อเรือในเมืองชายทะเลแผ่นดินสยาม แลจะตั้ง
โรงแมลงผูกใจคือทำการต่าง ๆ ด้วยฝีมือช่าง นอกจากการซึ่งต้องห้ามในกฎหมายแผ่นดิน
สยามแล้วก็ทำได้ แต่ต้องให้กงสุลสเปนแลเจ้าพนักงานสยามปฤกษาทกลงด้วยภาษาอากรแลค่า
ธรรมเนียมที่จะต้องเสียขึ้นก่อนจึงทำได้ อนึ่ง คนในบังคับสเปนจะไปหาขุดคลองคูแร่ทุกตำบล
ในแผ่นดินสยามก็ได้ ถ้าจะทำการนี้ต้องไปแจ้งความแก่กงสุลฯเอเยนกงสุล ให้แจ้งความ
แก่เจ้าพนักงานสยามให้ชัด กงสุลพร้อมกับเจ้าพนักงานสยามจัดแจงข้อสัญญา แลค่าธรรมเนียม
พอสมควรแก่ผลประโยชน์ที่ผู้ทำนั้นตกลงกันแล้วจึงทำได้ ๖๖

ข้อ ๑๖ ว่า เจ้าพนักงานสยามจะไม่ขัดขวางห้ามปรามคนในบังคับสยามที่ไปรับ
จ้างคนในบังคับสเปนทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นอันขาด ถ้าคนในบังคับสยามมีนาย ฤ
กติกในการงานของมูลนาย จะไปรับจ้างแก่คนในบังคับสเปนไม่ได้ เว้นแต่มูลนายผู้นั้นยอม
ให้ไปจึงไปรับจ้างได้ ถ้าคนในบังคับสยามรับจ้างอยู่กับคนในบังคับสเปนแล้วจะต้องอยู่ใน
บำรุงกงสุลสเปนเหมือนผู้ที่จ้างเขา ถ้าคนในบังคับสยามเหล่านี้ทำผิดกฎหมายแผ่นดินสยาม
ควรจะทำโทษตามกฎหมายบ้านเมืองสยาม กงสุลแลผู้ว่าการแทนกงสุลสเปนต้องมอบตัวให้
เจ้าพนักงานสยาม ๖๗

ข้อ ๑๗ ว่า ถ้าคนในบังคับสยามมาอยู่รับจ้างคนในบังคับสเปน ทำผิดกฎหมาย
บ้านเมืองฝ่ายสยาม ฤคนในบังคับสยามหนีไปแอบพียงอยู่ในบ้านคนในบังคับสเปน กงสุล
สเปนแลเจ้าพนักงานสยามพร้อมกันจะคิดการให้ตรวจดูผู้ที่หนีอยู่นั้นในที่ ๆ กงสุลสเปนมี
อำนาจบังคับนั้น ถ้าคนนั้นผิดจริงกงสุลจะมอบตัวคนผิดนั้นให้แก่เจ้าพนักงานฝ่ายสยาม ถ้า
คนในบังคับสเปนทำผิดฤกษานี้จากเรือสเปน กงสุลแลเจ้าพนักงานสยามต้องหาตัวเหมือนกัน
เมื่อจับได้แล้วเจ้าพนักงานฝ่ายสยามต้องมอบให้กงสุลสเปน ถ้ากงสุลฯออกพีเชอกงสุลสเปน
ไม่มีในเมืองนั้น ต้องเอาตัวคนที่จับได้เหล่านั้นมอบให้กับต้นเรือที่เขาหนีนั้น ๖๘

ข้อ ๑๘ ว่า คนในบังคับสเปนจะออกไปจากแผ่นดินสยามเจ้าพนักงานสยามจะห้าม
ปรามก็ไม่ได้ เว้นแต่ได้แจ้งความแก่กงสุลสเปนว่ามีเหตุการณ์สมควรที่จะห้ามคนนั้นไว้ใน
แผ่นดินสยามจึงห้ามได้ถ้าคนในบังคับสเปนมีความปรารถนาจะไปเที่ยวนอกจังหวัดที่กำหนด
ไว้ในข้อ ๑๑ หนังสือสัญญาฉบับนี้ไปเที่ยวได้โดยสะดวก แต่ต้องมีหนังสือเดินทางที่กงสุลให้
สำหรับตัวเขียนเป็นภาษาไทย และเจ้าพนักงานสยามต้องเซ็นชื่อประทับตราไปด้วยเป็นสำคัญ
ถ้าคนในบังคับสเปนจะออกไปจากแผ่นดินสยามพาบุตรภรรยาของเขาไปด้วยก็ได้ตามใจเขา
ถึงภรยานั้นเป็นคนในบังคับสยาม ถ้าเป็นภรรยาแล้วก็ออกไปได้ ๖๖

ข้อ ๑๙ ว่า เจ้าพนักงานสยามจะบังคับลูกค้าสเปนไม่ได้ กงสุลสเปนอยู่กับต้นจะ
บังคับได้ ถ้าเห็นว่ากงสุลสเปนขอเจ้าพนักงานช่วยรับการวิวาทในเรือสเปน เจ้าพนักงาน
สยามจะยอมไปช่วยรับไม่ให้ซ้ำ ๖๗

ข้อ ๒๐ ว่า ถ้าคนในบังคับสยามเป็นหนี้คนในบังคับสเปนไม่ยอมจะใช้หนี้ เจ้า
พนักงานสยามจะช่วยให้ผู้เจ้าหนี้ได้เงินนั้นโดยสะดวก กงสุลสเปนจะช่วยเจ้าหนี้คนในบังคับ
สยามที่จะทวงเอาเงินแต่คนในบังคับสเปนลูกหนี้นั้นโดยสะดวกเหมือนกัน ๖๘

ข้อ ๒๑ ว่า ถ้าคนในบังคับสเปนมาทำมาหากินในแผ่นดินสยามไม่มีเงินจะใช้เจ้าหนี้
กงสุลจะเอาสิ่งของผู้นั้นทวงสนมาเฉลี่ยแบ่งปันให้เจ้าหนี้ตามซึ่งติดมากและน้อย กงสุลสเปน
ต้องอุส่าหาเอาของลูกหนี้ผู้นั้นที่มีอยู่ในประเทศอื่น ๆ แลที่ประเทศสยามทั้งสิ้น ในเวลาที่ลูกหนี้
ไม่มีเงินจะใช้หนี้มาเฉลี่ยให้เจ้าหนี้ด้วยทวงสน ตามที่ว่าไว้ในข้อข้างต้น แลเจ้าพนักงาน
สยามต้องชำระตัดสินคนในบังคับสยามที่เป็นหนี้คนในบังคับสเปนที่ไม่มีเงินจะใช้หนี้
เหมือนกัน ๖๙

ข้อ ๒๒ ว่า เรือรบประเทศสเปนจะเข้ามาในลำแม่น้ำทอดสมอที่เมืองสมุทรปราการ
ก็ได้ ถ้าเรือรบจะขึ้นไปถึงกรุงเทพมหานครต้องบอกแก่เจ้าพนักงานฝ่ายสยามให้รู้ก่อน
เจ้าพนักงานยอมให้ขึ้นมาซุกให้ทอดสมอที่กรุงเทพมหานครจึงขึ้นมาได้ ๗๐

ข้อ ๒๓ ว่า ถ้ากำปั่นสเปนซากรจะเข้ามาในเมืองชายทะเลของแผ่นดินสยามเมือง
ใดเมืองหนึ่ง เจ้าเมืองกรมการเมืองนั้นต้องช่วยให้เรือนั้นได้ซ่อมแปลงใหม่ แลมีเสบียง
อาหารพอสมควรเพื่อเรือนั้นจะได้ไปต่อไปได้โดยง่ายสะดวก ถ้ากำปั่นสเปนจะแตกที่ชายทะเล

แผ่นดินสยามใกล้เมืองที่ไม่มีกงสุลสเปนมาอยู่ เจ้าเมืองกรมการที่อยู่ใกล้เคียงที่เรือแตกนั้น ต้องเอาเป็นธุระช่วยคนในเรือลำนั้นโดยเร็ว แลทำโดยสมควรเพื่อจะรักษาเรือแลสินค้าของในเรือนั้น แล้วจะต้องให้มีที่ไว้สินค้าสิ่งของที่เรือแตกนั้น จัดคนรักษาให้ต้อย่าให้ของนั้นเป็นอันตราย แลในเวลา^{นั้น}เจ้าเมืองกรมการต้องแจ้งเหตุการณ์นั้นให้กงสุลสเปนที่อยู่ใกล้เคียงรู้โดยเร็ว เพื่อจะให้กงสุลสเปนจัดการ^{นั้น}ตามซึ่งเป็นพนักงานของเขา ๖๕

ข้อ ๒๔ ว่า เรือลูกค้าสเปนในเวลาเข้ามาในประเทศสยามฤ้อออกไป จะไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมปากเรือค่านำร่อง ค่าที่ทอดสมอแลค่าธรรมเนียมต่าง ๆ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมภาษีสินค้าที่บันทุกเข้ามาแลบันทุกออกไป ตามพิกัดที่ว่าไว้ข้างท้ายหนังสือสัญญา^{นั้น} แลกำปั่นสเปนต้องมีผลประโยชน์ที่ยอมให้เรือสำเภา แลเรือลูกค้าสยามแลเรือลูกค้าประเทศที่เป็นไมตรีสนิทกับแผ่นดินสยามเหมือนกัน ๖๕

ข้อ ๒๕ ว่า สินค้าที่เรือลูกค้าสเปนบันทุกเข้ามาในแผ่นดินสยามนั้น อย่าเรียกภาษีให้เกินร้อยละสามตามราคาของเจ้าของ สินค้า^{นั้น}จะเสียเป็นเงินก็ได้ จะเสียเป็นของก็ได้ สุดแต่ใจเจ้าของจะเสีย ถ้าเจ้าของสินค้ากับเจ้าพนักงานจะตกลงกันด้วยราคาสินค้า^{นั้น}ไม่ได้ ต้องเอาความ^{นั้น}ไปยื่นให้กงสุลสเปน ฤ้อผู้ว่าการแทนกงสุลสเปน แลเจ้าพนักงานสยามที่สมควรจะตกลงกันได้ ฤ้อเจ้าพนักงานกับกงสุลจะเรียกพ่อค้ามาเป็นคนกลางฝ่ายละสองคน ให้ช่วยตีราคาของ^{นั้น}โดยยุติธรรมก็ได้ ถ้าสินค้า^{นั้น}ได้เสียภาษีร้อยละสามแล้ว สินค้า^{นั้น}จะไปขายในแผ่นดินสยามคราวละมาก ฤ้อคราวละน้อยก็ได้ ไม่ต้องเสียภาษีอีก ถ้าสินค้า^{นั้น}ได้ขึ้นขนบนบกแล้วขายไม่ได้จะบันทุกลงเรือออกไป ภาษีที่ได้เสียไว้แล้วก็ต้องคืนให้แก่เจ้าของให้ครบ ถ้าสินค้าทุกสิ่งที่ไม่ได้ขายแล้วจะเรียกเอาภาษีไม่ได้ ถ้าสินค้าที่ได้ขายไปแก่คนในบังคับสยามเป็นเจ้าของเสียภาษีร้อยละสามแล้ว จะเรียกเอาภาษีแลค่าธรรมเนียมอื่นต่อไปอีก^{นั้น}ไม่ได้ ๖๕

ข้อ ๒๖ ว่า สินค้าที่เกิดในแผ่นดินสยามที่เรือลูกค้าสเปนบันทุกออกไปต้องเสียภาษีก่อนบันทุกเรือ ฤ้อเมื่อบันทุกลงเรือเหมือนกันตามพิกัดที่ติดต่อหนังสือสัญญาซึ่งผู้มีอำนาจได้ลงชื่อประทับตราไว้ด้วยกันทั้งสองฝ่าย สินค้าเหล่านี้ได้เรียกเอาภาษีตามพิกัด^{นั้น}แล้วจะส่งไปมาในอาณาเขตแผ่นดินสยามก็ไม่ต้องเสียภาษีอีก สินค้าเหล่านี้ได้เสียภาษีแลค่า

ธรรมเนียมชั้นในแล้ว จะเรียกเอาภาษีตามพิศกติก่อนบันทุกเรือ ถ้าเมื่อบันทุกเรือลูกค้าสเปน
ออกไปก็ไม่ได้ ๖๖

ข้อ ๒๗ ว่า ถ้าสินค้าที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๕ ข้อ ๒๖ ในหนังสือสัญญาให้เรียก
เสมอไป ในเบื้องหน้าจะเรียกให้เกินกำหนดขึ้นไปไม่ได้ ถ้ามีของอย่างหนึ่งอย่างใดที่มีได้
เข้าอยู่ในพิศกติกี่ว่ามานี้ ของซึ่งเป็นฤยงจะเป็นของเกิดที่ประเทศสยาม แลมิได้กำหนด
เสียภาษีเป็นของหลวงอย่างหนึ่งอย่างใด คอเวอนแมนต์สยามมีอำนาจควรจะเก็บภาษี ฤ
ค่าธรรมเนียมชั้นเดียวเพราะของหนักได้ แต่ภาษีฤค่าธรรมเนียมนั้นให้เรียกแต่พอสมควร
อย่าให้เกิน ๖๗

ข้อ ๒๘ ว่า เรือลูกค้าเมืองสเปนได้เสียภาษีตามพิศกติกี่ที่กำหนดไว้แล้ว จะบันทุก
สินค้าเข้ามาในแผ่นดินสยาม จะบันทุกมาแต่เมืองสเปนฤเมืองอื่น ๆ ก็ดี ฤจะบันทุกสินค้า
ออกไปก็ดี สินค้าอันมิได้ต้องห้าม ฤที่ไม่ได้เป็นของยกไว้เป็นของจำเพาะเจ้าภาษีใน
เวลาได้ลงชื่อประทับตราหนังสือสัญญานี้ได้ สินค้าซึ่งต้องห้ามไม่ให้บันทุกเข้ามาขายซึ่งบัดนี้
เป็นของห้าม คือที่หนึ่ง บิน กระสุนปืน ดินปืนบัสตัน แลเครื่องอาวุธต่าง ๆ ซึ่งตามมีใน
ข้อพิศกติกี่นั้น จะขายได้จำเพาะแต่เจ้าพนักงานสยามเท่านั้น ต่อเมื่อเจ้าพนักงานสยามอนุญาต
จึงขายได้ ถ้าเจ้าพนักงานสยามมิได้อนุญาตก็ขายไม่ได้ ต้องบันทุกกลับไป ที่ ๒ ว่าฝิ่น
บันทุกเข้ามาไม่ต้องเสียภาษี แต่ต้องขายให้จำเพาะแต่เจ้าภาษีฝิ่น ฤคนแทนของเจ้าภาษีฝิ่น
ถ้าการขายฝิ่นให้เจ้าภาษีฝิ่น ฤคนแทนของเจ้าภาษีฝิ่นตกลงกันไม่ได้ ต้องบันทุกฝิ่นนั้นกลับไป
ไม่ต้องเสียภาษี ถ้าทำผิดข้อสัญญานี้จับปรับเอาฝิ่นนั้นได้ ที่ ๓ ว่าการบันทุกสุราที่เป็นของกลั่น
ฤไม่ได้กลั่น คนในบังคับสเปนบันทุกเข้ามาขายจะมีผลประโยชน์ แลมิให้อยู่ในข้อกำหนด
การอย่างอื่น แต่ต้องให้อย่างที่ได้สัญญาไว้จะให้แก่คนในบังคับฝรั่งเศสตามที่ทำไว้
เมื่อวันที่ ๗ เดือนออกุสต์ คฤชศักราช ๑๘๖๗ ปี* ๖๘

ข้อ ๒๙ ว่า คอเวอนแมนต์สยาม มีอำนาจที่จะห้ามไม่ให้บันทุกเข้าปลาเกลือออก
ไป เมื่อเห็นว่าในแผ่นดินสยามจะขัดสนก็ได้ แต่การที่ห้ามนั้นต้องประกาศให้รู้ก่อนวันต้อง
ห้ามเดือนหนึ่ง แต่ข้อห้ามนั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับพ่อค้าที่ทำสัญญาต่อกันโดยสุจริตที่จะต้องส่ง
เข้าออกไปก่อนวันห้าม แต่พ่อค้าสเปนต้องแจ้งความข้อสัญญาที่ได้ทำไว้ก่อนวันห้ามนั้นต่อ

* หนังสือขุภระมวลสนธิสัญญาของประเทศไทย เล่ม ๑ หน้า ๑๖๔

เจ้าพนักงานสยามให้รู้ ถ้าเรือสเปนเข้ามาในแผ่นดินสยามในเวลาประกาศห้ามนั้น ฤาจะเข้ามาแต่เมืองจีน ฤาเกาะฟิลิปปิน ฤาเมืองสิงคโปร์ ถ้าเรือนั้นมาจากเมืองเหล่านี้ มาถึงกลางทางก่อนประกาศห้ามที่ได้ทราบจากเมืองที่ออกมานั้น จะยอมให้มันทุกเข้าปลาเกลือออกไปได้ ๖๖

ข้อ ๓๐ ว่า เงินทอง แลเสบียงอาหาร แลของที่ใช้สำหรับตัวเอาเข้ามาในแผ่นดินสยาม แลเอาออกไปไม่ต้องเสียภาษี ๖๗

ข้อ ๓๑ ว่า ถ้าคอเวอนแมนต์สยามในภายหน้าจะลตพิภักตภาษีสินค้าสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เรือสยามมันทุกเข้ามา ฤามันทุกออกไปก็ตลตให้ลูกค้าสเปนที่มันทุกเข้ามาแลมันทุกออกไปเหมือนกัน ๖๘

ข้อ ๓๒ ว่า ถ้าโจรสลตคือเรือสเปนที่ชายทะเลแผ่นดินสยามเจ้าเมืองกรมการเมืองชายทะเลที่ใกล้เคียงนั้นได้ทราบความแล้วจะช่วยจับโจรสลตโดยเต็มกำลัง ทรัพย์สินของที่โจรสลตเอาไปนั้น จะมอบคืนให้แก่กงสุลแลออฟฟิเชอของกงสุลสเปนเพื่อจะคืนให้เจ้าของ ถ้าโจรผู้ร้ายไปทำร้ายแก่คนสเปนที่อยู่บนบก เจ้าพนักงานสยามก็ตลตทำเหมือนกันกับเรื่องสลต ถ้าคอเวอนแมนต์สยามได้แจ้งการที่ได้ช่วยโดยเต็มกำลังแล้ว ไม่ต้องใช้เงินค่าของคนในบังคับสเปนที่ตลตโจรผู้ร้ายหายไปนั้น การนี้ถ้าคนแลทรัพย์สินของคนในบังคับสยามไปอยู่ในแผ่นดินสเปน คอเวอนแมนต์สเปนจะทำเหมือนกัน ๖๙

ข้อ ๓๓ ว่า กงสุลสเปน ฤาผู้ว่าการกงสุลสเปนตลตบังคับพ่อค้าแลพวกเรือในบังคับสเปนให้ทำตามกฎหมายทั้งปวงที่ตลตต่อท้ายหนังสือสัญญา เจ้าพนักงานสยามตลตช่วยกงสุลสเปนแลผู้ว่าการกงสุลสเปนในการนั้นด้วย เงินปรับไหมคนที่ทำผิดในข้อสัญญานี้ตลตเป็นของคอเวอนแมนต์สยาม ๗๐

ข้อ ๓๔ ว่า คอเวอนแมนต์สเปน คนในบังคับสเปน ตลตมีประโยชน์ทุกอย่างถึงในหนังสือสัญญาไม่ได้กล่าวไว้ ก็ตลตยอมให้ประโยชน์ตามที่ได้ยอมให้คอเวอนแมนต์ประเทศอื่น ๆ ซึ่งเป็นไมตรีสนิทกับประเทศสยามในบัดนี้ ฤาในภายหน้าอย่างไรก็ตลตยอมให้เหมือนกัน ๗๑

ข้อ ๓๕ ว่า หนังสือรตพิทเกเชนหนังสือสัญญา^๕ จะเปลี่ยนกันที่กรุงเทพมหานคร
ในกำหนดสิบแปดเดือนตั้งแต่วันลงชื่อประทับตรา แลหนังสือสัญญา^๕ใช้ได้ตั้งแต่วันลงชื่อ
ประทับตรา ๖

ข้อ ๓๖ ว่า เมื่อพ้น ๑๐ ปีตั้งแต่ประทับตราเปลี่ยนหนังสือ^๕แล้ว ผู้อำนาจสูง
ทั้งสองฝ่ายในหนังสือสัญญา^๕ เมื่อจะเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาแลกฎหมายแลพิภคภาษ^๕ที่ติดต่อกัน
ในทำหนังสือสัญญา^๕ก็ได้ แต่ต้องแจ้งความให้รู้^๕หนึ่งก่อน แล้วประเทศทั้งสองฝ่ายจะตั้ง
ผู้อำนาจเต็มโดยสมควรเพื่อจะได้เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมหนังสือสัญญา^๕ให้ดีขึ้น^๕ ในข้อที่เห็น
ว่าควรจะเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมตามที่มิประโยชน์^๕ทั้งสองฝ่ายก็เปลี่ยนแปลงได้ ๖

ข้อ ๓๗ ว่า หนังสือสัญญา^๕ทำไว้เป็นฉบับ มีภาษาสเปน ภาษาสยาม ภาษา
อังกฤษ ทุก ๆ ฉบับความต้องกันทั้งสามภาษา แต่ภาษาอังกฤษต้องถือเป็นกลางในหนังสือ
สัญญา^๕ ถ้ามีข้อความในภาษาสเปนแลในภาษาสยามเข้าใจไม่ต้องกัน ต้องเอาภาษาอังกฤษ
ตัดสินความนั้นเป็นจริง ผู้อำนาจทั้งสองฝ่ายซึ่งมีชื่อในต้นสัญญา^๕ได้ลงชื่อประทับตราไว้
ในหนังสือสัญญา^๕เป็นสำคัญเป็นพยาน ณ กรุงเทพมหานครอมรัตนโกสินทรมหินทรายุทธยา
ณ วันพุธ เดือนสาม แรมแปดค่ำ ปีมเสงเอกศก ศักราชไทรสยาม ๑๒๓๑ ปี ตรงกับ
สุริยคติกาลเช่นใช้ในยุโรป เป็นวันที่ ๒๓ เดือนแฟบรูวารี คฤชศักราช ๑๘๗๐ ปี ๖

(ตรา)

กรมหลวงวงษาธิราชสนิท

(ตรา)

เจ้าพระยาสุรวงษ์ไวยวัฒน์

ที่สมุหพระกระลาโหม

(ตรา)

พระยาเจริญราชไมตรี

ผู้พิพากษาคดีศาลต่างประเทศ

(ตรา)

เจ้าพระยาภูธราภัย ที่สมุหนายก

(ตรา)

เจ้าพระยาภาณุวงษ์มหาโกษาธิบดี

ที่พระคลัง

(ตรา)

ราชทูต

๔ ๕ ๖ ๗ ธรรมเนียมทวงค่าขาย

ข้อ ๑ ว่า นายเรือกำปั่นสเปนทุกลำซึ่งจะเข้ามาค้าขายในกรุงเทพมหานครเมื่อเข้ามาถึงปากน้ำ ต้องมาแจ้งความต่อเจ้าพนักงานที่ด่านเมืองสมุทรปราการว่ามีลูกเรือกี่คน มีปืนกี่บอก แลบอกชื่อเมืองที่เรือมาขึ้นทอดสมอที่เมืองสมุทรปราการ แล้วจะต้องมอบปืนใหญ่แลคินค้ำกับเจ้าพนักงานที่ด่านเมืองสมุทรปราการ แล้วจึงมีเจ้าพนักงานฝ่ายไทยกำกับเรือขึ้นมาจนถึงกรุงเทพมหานคร ๖

ข้อ ๒ ว่า กำปั่นที่เลยด่านเมืองสมุทรปราการขึ้นมามิได้เอาปืนใหญ่แลคินค้ำขึ้นไว้ตามที่ว่ามาแล้วในข้อหนึ่งนั้น จะต้องกลับไปถึงเมืองสมุทรปราการให้ทำตามข้อหนึ่งนั้น แล้วจะต้องปรับไหมมิให้เกิน ๘๐๐ บาท ครั้นได้เอาปืนใหญ่แลคินค้ำขึ้นไว้แล้ว จึงจะยอมให้เรือลำนั้นขึ้นมากรุงเทพมหานคร ๖

ข้อ ๓ ว่า เมื่อเรือสเปนมาทอดสมอที่กรุงเทพมหานครแล้ว ยกแต่วันอาทิตย์แลวันเทศกาลคือวันใหญ่ใน ๒๔ ชั่วโมง นายเรือนั้นต้องเอาหนังสือสำหรับลำแลบัญชีสิ่งของซึ่งมีเข้ามาในเรือลำนั้นโดยจริงมามอบไว้ที่กงสุลสเปน แลเมื่อผู้ว่าการกงสุลแจ้งมาแล้วแก่เจ้าพนักงานฝ่ายสยามที่เรียกภาษีนั้น ๆ ต้องยอมให้เปิดตรวจในเวลานั้น ถ้าเจ้าพนักงานฝ่ายสยามเห็นเข้าไปไม่ยอมให้เปิดตรวจใน ๒๔ ชั่วโมง ผู้ว่าการกงสุลจะให้หนังสือยอมได้ หนังสือยอมนั้นจะมีอำนาจเสมอกันกับหนังสือยอมที่มาจากโรงภาษี ถ้ามิได้ไปแจ้งความว่าเรือมาถึงแล้ว ฤๅส่งบัญชีไม่จริงไม่ครบจำนวนสิ่งของในลำเรือ นายเรือนั้นต้องปรับไหมมิให้เกิน ๔๐๐ บาท แต่ว่ายอมให้นายเรือแก้บาปบัญชีสิ่งของที่หลงลืมใน ๒๔ ชั่วโมง ตั้งแต่ไปส่งหนังสือนั้นจะไม่ต้องปรับ ๖

ข้อ ๔ ว่า ถ้าเรือสเปนเปิดตรวจขนสินค้าก่อนได้หนังสือยอม ฤๅลักลอบเอาสินค้าขึ้นในลำแม่น้ำฤๅนอกสันดอน สิ่งของที่ลักขนแลลอบเอามานั้นจะต้องริบเอาทั้งสิ้น แล้วปรับไหมไม่เกิน ๔๐๐ บาท ๖

ข้อ ๕ ว่า เมื่อกำปั่นสเปนขนของออกแล้ว แลบันทุกของที่จะออกไปเสร็จแล้วแลเสียภาษีครบแล้วทั้งส่งบาปบัญชีจริงครบสิ่งของที่จะเอาออกไปนั้นแก่ผู้ว่าการกงสุลแล้ว เจ้า-

พนักงานสยามต้องให้หนังสือเบิกกล่องสยามฉบับหนึ่งแก่เรือลำนั้น ถ้ามิได้เกี่ยวข้อสิ่งใดที่ควรจะห้ามมิให้เรือลำนั้นออก ผู้ว่าการกงสุลจะคืนหนังสือสำหรับลำให้ไว้แก่นายเรือปล่อยเรือให้ออกไป เจ้าพนักงานสยามคนหนึ่งจะกำกับเรือลงไปถึงเมืองสมุทรปราการ แลเจ้าพนักงานที่นั้นจะไปตรวจดูที่กำปั่น แลจะคืนปืนดินดำที่เขาขึ้นไว้ส่งให้แก่เรือลำนั้น ๖

ข้อ ๖ ว่า เจ้าพนักงานโรภาซีแลค่านต้องมีสิ่งของเป็นสำคัญทุกคน เพื่อคนทั้งปวงจะได้รู้ว่าเป็นคนอยู่ในพวกเก็บภาษี เจ้าพนักงานกำกับเรือจะยอมให้มีที่เรือสเปนแต่คราวละสองคนเว้นแต่จะต้องการคนให้มากขึ้นไป เพื่อจะได้จับของที่ลักลอบเข้ามาใน ๖

(ตรา)

กรมหลวงวงษาธิราชสนิท

(ตรา)

เจ้าพระยาสุรวงษ์ไวยวัฒน์
ที่สมุหพระกระลาโหม

(ตรา)

พระยาเจริญราชไมตรี
ผู้พิพากษาคดีศาลต่างประเทศ

(ตรา)

เจ้าพระยาภูธราภัย ที่สมุหนายก

(ตรา)

เจ้าพระยาภาณุวงษ์มหาโกษาธิบดี
ที่พระคลัง

(ตรา)

ราชทูต

กฎภาษณาเข้าขาออกแลชั้นใน

ที่จะเรียกแต่สินค้าที่ปวงอันชอนชอนขายกัน

ข้อ ๑ ว่า ภาษณาของทั้งปวงอันเป็นสินค้าซึ่งบันทุกจะเข้าในแผ่นดินสยามบันทุกเข้ามาในเรือสเปน จะไม่ให้เกินร้อยละสามตามราคาของนั้น จะเสียเป็นเงินฤาเป็นของตามแต่ชอบใจเจ้าของ ซึ่งเอาของนั้นเข้ามา ของที่บันทุกเข้ามาแต่มิได้ขายไม่ต้องเสียอะไรเลย

ข้อ ๒ ว่า ของที่เข้ามาในชั้นจะเป็นของยกไม่เรียกภาษณาชั้นใน ฤาค่าธรรมเนียมอย่างหนึ่งอย่างใดแต่ที่ของนั้นมีจนถึงที่จะขาย แต่เมื่อจะเป็นสินค้าขาออกจะต้องเสียอย่างนั้น

ที่ ๑ งาช้าง	หาบละ ๑๐ บาท	ที่ ๒๗ เปลือกหางไหล	หาบละ ๒ สลึง
ที่ ๒ รง	หาบละ ๖ บาท	ที่ ๒๘ เนื้อไม้	หาบละ ๒ บาท
ที่ ๓ นรมาท	หาบละ ๕๐ บาท	ที่ ๒๙ หนังกระเบน	หาบละ ๓ บาท
ที่ ๔ กระวาน	หาบละ ๑๔ บาท	ที่ ๓๐ เขากวางแก่	หาบละ ๑ สลึง
ที่ ๕ เร่ว	หาบละ ๖ บาท	ที่ ๓๑ เขากวางอ่อน	สิบเอหาหนึ่ง
ที่ ๖ หอยแมลงภู่	หาบละ ๑ บาท	ที่ ๓๒ หนังกวาง	ร้อยละ ๘ บาท
ที่ ๗ ขนนกกระทง	หาบละ ๑๐ สลึง	ที่ ๓๓ หนังทราย	หาบละ ๓ บาท
ที่ ๘ หมากแห้ง	หาบละ ๑ บาท	ที่ ๓๔ เอ็นเนื้อ	หาบละ ๔ บาท
ที่ ๙ กรักขี้	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๓๕ หนังโคกระบือ	หาบละ ๑ บาท
ที่ ๑๐ หุปลาขาว	หาบละ ๖ บาท	ที่ ๓๖ กระตุกข้าง	หาบละ ๑ บาท
ที่ ๑๑ หุปลาดำ	หาบละ ๓ บาท	ที่ ๓๗ กระตุกเสือ	หาบละ ๕ บาท
ที่ ๑๒ ผลกระเบา	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๓๘ เขากกระบือ	หาบละ ๑ สลึง
ที่ ๑๓ หางนกยูง	ร้อยละ ๑๐ บาท	ที่ ๓๙ หนังข้าง	หาบละ ๑ สลึง
ที่ ๑๔ กระตุกโคกระบือ	หาบละ ๓ หุน	ที่ ๔๐ หนังสื่อ	ผืนละ ๑ สลึง
ที่ ๑๕ หนังแรด	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๔๑ เกวี่ดลิม	หาบละ ๔ บาท
ที่ ๑๖ หนังเฒ่า	หาบละ ๑ สลึง	ที่ ๔๒ กวัง	หาบละ ๕ สลึง
ที่ ๑๗ ออกเต่า	หาบละ ๑ บาท	ที่ ๔๓ ป่านใบ	หาบละ ๖ สลึง
ที่ ๑๘ กระตองตมาบหน้า	หาบละ ๑ บาท	ที่ ๔๔ ปลาแห้ง	หาบละ ๖ สลึง
ที่ ๑๙ ปลิงทะเล	หาบละ ๓ บาท	ที่ ๔๕ ปลาใบไม้	หาบละ ๑ บาท
ที่ ๒๐ กระเพาะปลา	หาบละ ๓ บาท	ที่ ๔๖ ผาง	หาบละสองสลึงเฟื้อง
ที่ ๒๑ รั้งนกชน	สิบเอหาสอง	ที่ ๔๗ เนื้อเคมแห้ง	หาบละ ๒ บาท
ที่ ๒๒ ปีกนกกระทง	ร้อยละ ๖ บาท	ที่ ๔๘ เปลือกโปลง	หาบละ ๑ สลึง
ที่ ๒๓ สี่เสียด	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๔๙ ไม้แดง	หาบละ ๒ สลึง
ที่ ๒๔ เบจ	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๕๐ ไม้ดำ	หาบละ ๕ สลึง
ที่ ๒๕ ฟงทลาย	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๕๑ เข้าสาร	เกวียนละ ๔ บาท
ที่ ๒๖ ก่ายาน	หาบละ ๔ บาท	ที่ ๕๒ เข้าเปลือก	เกวียนละ ๒ บาท

ข้อ ๓ ว่า ของอัน^{๕๕}ทั้งสนจะเป็นของยก จะไม่ต้องเสียภาษีขาออก แต่ต้องเสียภาษี^๕ใน ฤๅค่าธรรมเนียม^๕ตั้งแต่ของนั้นมีจนถึงที่จะขายตามพิกัดนั้น ภาษีที่กำหนดไว้^๕จะให้ มากขึ้นไปไม่ได้ในเบื้องต้นของเหล่านี้ต้องเสียภาษีอย่าง^๕ ๖๕

ที่ ๕๓	น้ำตาลทรายขาว	หาบละ ๒ สลึง	ที่ ๖๐	งาเมล็ด	๑๒ เอาหนึ่ง
ที่ ๕๔	น้ำตาลทรายแดง	หาบละ ๑ สลึง	ที่ ๖๑	ไหมลาว	๑๒ เอาหนึ่ง
ที่ ๕๕	ฝ้ายเม็ดฝ้ายบด	สิบลกหนึ่ง	ที่ ๖๒	ขฝง ^{๕๕}	๑๕ เอาหนึ่ง
ที่ ๕๖	พริกไทย	หาบละ ๑ บาท	ที่ ๖๓	ไซเนื้อ ^๕	หาบละ ๑ บาท
ที่ ๕๗	ปลาทุ	หมื่นละ ๑ บาท	ที่ ๖๔	เกลือ	เกวียนละ ๖ บาท
ที่ ๕๘	ถั่วทุกอย่าง	๑๒ เอาหนึ่ง	ที่ ๖๕	ยาสูบ	พันละ ๖ สลึง
ที่ ๕๙	กุ้งแห้ง	๑๒ เอาหนึ่ง			

ข้อ ๔ ว่า เงินตราเมืองต่างประเทศ ทองคำแลเงินแปงแห่งฤๅแปงก่อน ทองคำ แปงใบ เสบียงอาหาร แลของสำหรับตัวจะใช้จะเอาเข้ามาจะเอาออกไปก็ได้ไม่ต้องเสียอะไร ขุนนางทั้งปวงที่จะว่ากรงสกุลฝ้ายประเทศสเปนที่เข้าในสัญญา^๕นี้ ซึ่งคอเวอนแมนต์สเปน จะห้ามมิให้เป็นพ่อค้าลูกค้า จะเอาของเข้ามาได้เป็นของยกไม่ต้องเสียอะไรนั้น คือของเครื่อง สำหรับตัวสำหรับเรือน จะใช้สอยจะกินที่จะต้องการใช้สำหรับครอบครัวของเขา เจ้าภาษี จะเรียกไม่ได้ ๖๕

ข้อ ๕ ว่า ฝิ่นเป็นของยกเอาเข้ามาได้ แต่ต้องขายจำเพาะแก่เจ้าภาษีฝิ่น ฤๅคน แทนเจ้าภาษีฝิ่นนั้น ป็นใหญ่แลคินป็นก็เป็นของยกเหมือนกัน ขายได้จำเพาะแก่คอเวอน-แมนต์สยาม ฤๅคอเวอนแมนต์สยามอนุญาตให้ขายจึงขายได้ ๖๕

(ตรา)

กรมหลวงวงษาธิราชสนิท

(ตรา)

เจ้าพระยาสุรวงษไวยวัฒน์
ที่สมุหพระกระลาโหม

(ตรา)

พระยาเจริญราชไมตรี
ผู้พิพากษาคดีศาลต่างประเทศ

(ตรา)

เจ้าพระยาภูธราภัย ที่สมุหนายก

(ตรา)

เจ้าพระยาภาณุวงษมหาโกษาธิบดี
ที่พระคลัง

(ตรา)

ราชทูต